

პვირა, 11 დეკემბერი 1916 წ.

რედაქციის ადრანი:
თფილისი, ალღახ ქუჩა, № 6.

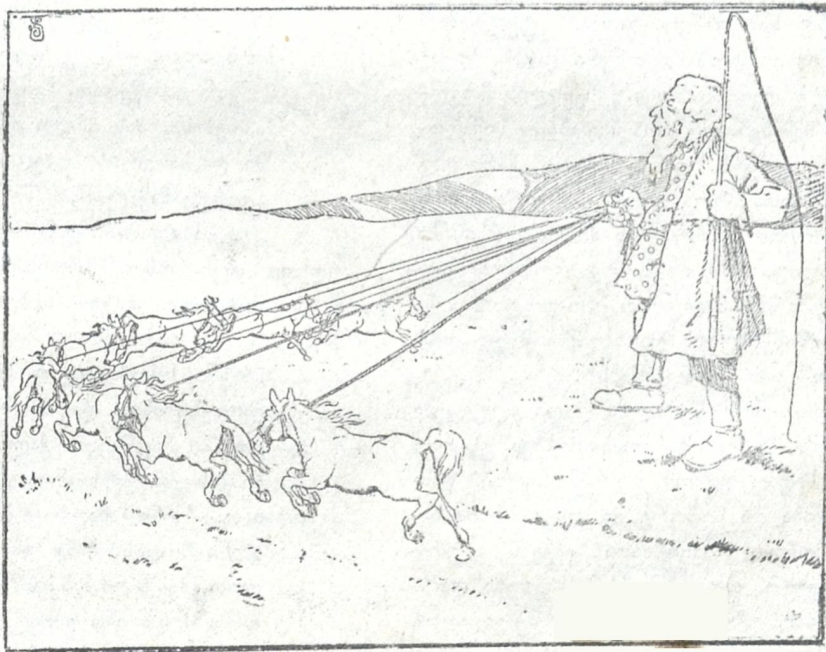
ფასი 15 კაპ.

საქართველო მათერბანი

იუმორისტ.
ჟურნალი

№ 50

ეზმაკის კალო

ბატონ ეზმაკს, ჯოჯოხეთში,
ჰქონდა ერთი დიდი კალო.
გარს ცხრა ცხენი ჯირითობდა
შვაზე ერქო მსხვილი პალო.

ქართული
მოღვაწე

ღათა ბუქაძე

(დასასრული*)

ცნობა, დათა ბუქაძის მიერ თვითმოდრავი წისქვილის გამოგონების შესახებ, ვრცლათ განავითარა ქართველ ბურჟუაზია ორგანომ „ჩუღურეთმა“. გაზეთი 28 აპრილის მეთაურ წერილში სწერდა:

„არავისთვის საეჭვო არ არის, რომ რაც მეტი ღოვლათი და ქონება აქვს ერს, მით უფრო მდიდარია იგი, ხოლო რაც ნაკლებ სიმდიდრის პატრონია ერი, მით უფრო ღარიბია იგი. ჩვენი ვალია ხელი შევუწყოთ ხალხის ნივთიერ გამდიდრებას და გვეგონა, რომ ამ საქმეში ძლიერს დახმარებას გავეწივეთ უმათვრესათ ჩვენი ტეხნიკოსნი. სამეურნეო გაზეთ „ტყლაპში“ მოყვანილი ცნობა ინჟინერი დავით ბუქაძის მიერ თვითმოდრავი წისქვილის მოგონების შესახებ, თუ არა ვცდებით, სიმართლე უნდა იყოს. უკვე შესდგა ქართველ აქციონერთა საზოგადოება, სახელწოდებით „ხევისურეთი“, რომლის ძირითადი თანხა უკვე ავიდა 100 თუმანამდე, რომელიც დაამზადებს სპეციალურათ მხოლოდ ამ სისტემის წისქვილებს და ხელმისაწვდომ ფასში მიაწვდის ქართველებს“.

გაზეთ „ჩუღურეთის“ წერილმა დიდი აღტაცება გამოიწვია ქიზიყსა, ზემო იმერეთსა და სხვა უწყლო პროვინციებში, სადაც ეგზომ საგრძნობელია წისქვილთა ნაკლებობა და სიშორე. დავით ბუქაძის სახელი ლამის გამოჩენილ მკითხველთა სახელს გაუთანასწორდა. სოფელში თუ რაიმე მძიმე საკითხი დაისმებოდა, მაგალითად გზის მოკენება, ხარწყავი არხის გაწმენდა, მაშინვე იტყოდნენ: ამას ჩვენ კი არა დავით ბუქაძეც ვერაფერს მოუხერხებსო.

გაზეთი „საჩქერის“ რეპარტიორი ვანუა ახლა თითქო განზე იდგა. იგი მხოლოდ სადილებს მიირთმევდა დავით ბუქაძისას, ხოლო ცნობებს მის შე-

სახებ სხვა გაზეთებში ათავსებდა. თითონ მარტო სენსაციურ ამბებს უთმობდა ადგილს. 12 მაისის ნომერში გაზ. „საჩქელი“ სწერდა:

„გუშინ თფილისში ჩამოვიდა გარე კახეთის საზოგადოებათა დეპუტაცია, ადგილობრივ მამასახლისთა და მარშლის წინამძღოლობით. დეპუტაცია, გუშინ, დილის 11 საათზე, წარუდგა ინჟინერ დავით ბუქაძეს, გააცნო აღნიშნულ რაიონის უმწეო მდგომარეობა სასმელი და სარწყავი წყლის უქონლობის გამო და სთხოვა მოუპოვოს მათ წყალი. ინჟინერმა აღერსიანათ მიიღო დეპუტაცია და დახმარებაც აღუთქვა“.

16 მაისის სამხატვრო ჟურნალი „ღომხალი“ სწერდა:

„ქართველ მხატვარ-მუსიკოსთა“ საზოგადოებამ დაავალა ჩვენს გამოჩენილ კომპოზიტორს დავით ბუქაძეს, ეს ზაფხული სვანეთსა და გურია-სამეგრელოში გაატაროს ადგილობრივ საერო და საეკლესიო ჰანგთა ჩასაწერათ. მგოსანი თანახმაა წინადადებისა. მას იმედი აქვს ამავე ზაფხულში დაამთავროს თავისი ახალი ოპერა: „დარეჯან-ქალი“. შინაარსი აღებულება „კაცია აღამიანიდან“ უცვლელათ“.

დიდი კაცი ხომ ორშაბათსაც დიდი უნდა იყოს და აი საორშაბათო გაზეთ „მთხლე“-ში ვკითხულობთ:

„ჩვენი სასიკადაულო მოღვაწე, ექიმი ფილოსოფიისა, დავით ბუქაძე ამ დღეებში გორში მიუწვევია ქალაქის გამგეობას ქალაქის ელექტრონით განათების მოსაწყობათ. ჩვენი ხალხი ბოლოს და ბოლოს გონს მოდის. ბ-ნი დათო ქალაქიდან დილით გავა ბათომისკენ მიმავალ მატარებლით და გზა და გზა გაივლის ავჭალაში, მცხეთაში, ქსანში, კასპში, გრაკალში და მივა გორს“.

პატივცემული დავით ბუქაძე ისე სცურავდა თავის დიდების ღაღადისში, როგორც ხინკალი ერბოში. როგორც ზევით მოვისხენიეთ ის უნიკო, ან უკვეთა ვსთქვათ უჭკუო კაცი არ იყო. იგი ჩინებულიათ ხედავდა, თუ რას ნიშნავს სიტყვა ქართულ

*) „მთხლე“ „ეშმაკის მათრახი“ № 44.

ცხოვრებაში და კიდევაც სარგებლობდა ამ დაკვირვებით. უკვე მთელი ტომები დაიწერა მისი მოღვაწეობის შესახებ, მაგრამ საქმე არავის უნახავს და ეს უსაქმოა. ოღონდაც არ უშლიდა ხელს დავითის სახელის განდიდებას. გაზეთები ყველაფერს ჩინებულადაა აქახრაკებდნენ და დავითის უსაქმურობაც მისი სასარგებლო გამოდიოდა.

საორშაბათო გაზეთმა „მთხლემ“ შემდეგ ნომერში ასეთი შენიშვნა მოათავსა:

„როგორც გავიგეთ ინჟინერ-ტენნიკის ბ-ნ დათა ბუქაძის გორს გამგზავრება ჯერ-ჯერობით ვერ მოხერხდა, ვინაიდან ის იკვლევს ნიადაგის ანალიზს ბორჩალოში განზრახულ სამეურნეო სკოლის ადილისას. ქართულ საქველ-მოქმედო საზოგადოების გამგეობა სთხოვს მას ჯერ ეს საქმე დააგვირგვინოს და შემდეგ მიბრძანდეს გორს. მოსალოდნელია გორელებმა დაუთმონ“.

გორელებს რასაკვირველია არ გასკვირვებიათ „დათობა“, ვინაიდან ფიქრალაც არ მოსვლიათ ქალაქის ელექტრონით განათება. მიუხედავად ამისა მათ გაიგეს ყოველშემთხვევაში, თუ ვის უნდა მიმართონ საქიროების დროს.

„ქართველ გიგიენისტთა საზოგადოების“ ორგანო, ყურნალი „თიბაქარი“ 16 ოქტომბრის ნომერში ურჩევდა თავის წევრთ:

„ვინ არ იცის, თუ რა მოსახმარია აბანო. ყველა ერსა და ნაციასა აქვს თავისი სისტემის აბანო, რომლის დანიშნულებაც არის ბანაობა შიგ. ქართველ ხალხს საბანაო აბანო არა ჰქონია. ეს აშკარაა. მას თუ მოეპოვებოდა, ეს მინდერის აბანო, ანუ ტალახის აბანო. საჭირო კია ქართველი ერი აბანოში დადიოდეს და ამ კულტურულ საზრდოს მოკლებული არ აყოს. ამისათვის, ჩვენი წრფელის აზრით, საჭიროა შესდგეს დებუტაცია, მიიგზავნოს ჩვენს სასიქადულო არქიტექტორ დავით ბუქაძესთან და ეთხოვოს: შეგვიდგინოს გეგმა ქართული ეროვნული აბანოსა, რომელსაც ჩვენი საზოგადოების გამგეობა წარუდგენს მორიგ საზოგადო კრებას და მისი დასტურით თავს გამოაბამს ამ საშვილიშვილო საქმეს“.

რეპარტიორი გაზეთ „საჩქილისა“ ვანო, კვირში სამჯერ სადილობდა დავით ბუქაძისას და ძლიერ დაუახლოვდა მის ოჯახობას. ქ-ნი ვარდო არაფერს არა ზოგავდა სტუმრისთვის და აშკარა მოწყენა ემჩნეოდა მის უმანკო სახეს, როცა სუფრას ვანოც არ ამშვენებდა და ამხიარულებდა. დავითს ახლა რამოდენიმე უსაქმო და ჯამაგირიანი სამსახური ექირა, რითაც საქმოა საარსებო წყარო მოუდიოდა. სადილ-ვახშმით სახლში იშვიათად შემოვივლიდა, ძილისთვისაც გვიან ბრუნდებოდა და ისიც ხშირად შექეიფიანებული. ვარდოს საყვედურს პირველ ხანებში სხვა და სხვა გასამართლებელ საბუთებს უპირდაპირებდა, ხოლო ბოლოს და ბოლოს ყურადღების ღირსადაც არა ხდიდა.

— მიკვირს ღმერთმანი ეს ახირება! — შეუტია ერთხელ მეუღლეს დავითმა, — უჩემოდ ხომ იცი ქვა არ გადაბრუნდება, რა ჩემი ბრალია რომ ასეთი როლი მერგო ცხოვრებაშია ხოლმე.

სიტყვა „ხოლმე“ ყველაზე უფრო საყვარელი სიტყვა იყო დავითისათვის და მას წამდა უწუმ ჩასაკუბებდა ისეთ უხერხულ ალაგას, სადაც იგი ყოველივე მნიშვნელობას ჰკარგავდა.

— რომ იბერები რას იბერები, თუ იცი? — ენერგიულათ შემოუტია ვარდომ, — ქოთნისა და ციცხვის არ იყოს სხვას თუ მოატყუებ, თორემ მე მშენიერათ ვიცი შენი ასავალ დასავალი.

ამ მუსაიდმა მცირე გავლენა იქონია დავითზე, რის გამო მგორე დღეს ის არცერთ კრებას არ დასწრებია. ეს ამბავი რასაკვირველია შეუმჩნეველი არ დარჩებოდა გაზეთის მუშაკთ. გაზეთ „საჩქილში“ ყველაზე უწინ აღინიშნა იგი. იქ ეწერა:

„ფრიად უსიამოვნო ამბავი უნდა ვაუწყოთ ჩვენს მკითხველებს. როგორც სარწმუნო წყაროებიდან გავიგეთ, ჩვენი დიდებული მოღვაწე დავით ბუქაძე მძიმე ავით შექნილა. ქართველ ექიმთა კონსილიუმს მისთვის წინადადება მიუცია ორი სამი თვით დაისვენოს სადმე საავარაკო ადგილას. ავთამყოფს კატეგორიული უარი განუცხადებია ამ წინადადების ასრულებასზე, ვინაიდან მას დაწყებული აქვს რამოდენიმე პასუხსაგები საქმე და არ უნდა ხელი შეუშვას მათ“.

ამავე ავთამყოფობის შესახებ „ქართველ ექიმ-

თა და ბუნების მეტყველთა საზოგადოების“ ორგანო „ჩიყვი“ სწერდა:

„ცნობილია, რომ ადამიანს ზედმეტი შრომა ღალავს. დაღალულს მოსვენება ეჭირება. ბ-ნი დავით ბუქაძე სწორეთ ამ სენით არის დაავადებული. მართალია მას ემჩნევა აგრეთვე გულის სიგანიერე, რაიც აშკარათ გამოსკვივის მაჯისცემის მოღუნებისაგან, მაგრამ ესეც იმ ნიადაგზეა აღმცენებულია, ქართველი მოღვაწე და მერე ასეთი წარჩინებული არ შეიძლება ემსხვერპლოს ასეთ უმნიშვნელო რამეს და ჩვენი ვალია მას ვეჭირისუფლოთ“.

მეორე დღეს, როცა კურატივით კისერ ჩასუქებული დავით ბუქაძე „ქართველ ბეთაღთა საზოგადოების“ გამგეობის კრებას დაესწრო, ყველა აღტაცებით შეეგება მას. თეატრალურ ჟურნალის „ჩიჩილაკის“ რედაქტორი მყის მიიჭრა მასთან და ორივე ხელით ჩამოართო მას ხელი.

ბ-ნებო, ძნელია ყველაფრის აწერა, რა წარმატებასაც დავით ბუქაძემ მიიღწია. როდესაც ქართულ პანთეონის დანიშნულებაზე ლაპარაკი ჩამოვარდება მყისვე ყველას მესხიერებაში უნებლიეთ გაიელვებს ხოლმე ქართველი მოღვაწის დავით ბუქაძის სახელი.

სამწუხარო და პირდაპირ აუხსნელი ის გარემოებაა, თუ რამ გადარია მეუღლე ასეთი წარჩინებული გვამისა ქალბატონი ვარდო, რომელიც აგერ რამდენიმე დღეა განშორდა ქმარს.

ეშმაკი.

ქრონიკა

◆ ნიჭიერ ახალგაზრდათა დამხმარე საზოგადოება „იშვილი“ ახლო მომავალში ხსნის.. სახადილოს ბინა უკვე მზათ არის ძველი სემენარიის შენობაში. სამზარეულოს უფროს ზედამხედველათ მოწვეულია მალაქია კერვლიშვილი; ქურჭლების მრეცხელათ ახალგაზრდა ნიჭიერი ყმაწვილი თედო ღირლიტაძე; შეშის დამპობათ ახალგაზრდა მეშეშე ვარდენ პალოიანი. („სახალხო ფურცელი“ 735).

◆ ავტომობილის მსხვერპლი. 28 ნოემბერს, ერევნის მოედანზე (მოედანი მაინც არ ყოფილიყო!) შოფერმა, პრაპორშიკმა მელიქ შახნაზაროვმა, სამხედრო ავტომობილი № 160 დააჯახა მოხუც ქალს სოფიო კირიაკოვისას და გასრისა. უბედურების ალაგას აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი, მაგრამ დედაკაცის სიცოცხლე ვერ გადაარჩინა*) („სახალ. ფურც.“ 735.)

◆ მერამდენა? (გამოსანა) კვირას, 4 დეკემბერს თფილისის საბჭოს ხმოსნები მ. ვ. ლუნჯივის მეთაურობით მიემგზავრებიან ბულაჩაურს იქაური წყაროების დასათვალიერებლათ.**). (სახ. ფურ. 735).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ ახალციხის განყოფილებას გადაუგზავნა: 12 ცალი დახაზული რვეული: 9 ცალი დაუხაზავი; 11 ცალი საანგარიშო და 13 ცალი ქართული წერის რვეული. (საქართველო).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობამ დაადგინა გაუგზავნოს ახალციხის განყოფილებას 8 ცალი „დღეაენა ნაწილი პირველი. (საქართველო).

◆ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობას განუზრახავს გაუგზავნოს ახალციხის განყოფილებას 6 ცალი „ანგარიში“ ეგნატე ხრამელაშვილისა I ნაწილი და რამოდენიმე საანგარიშო რვეულიც. (საქართველო).

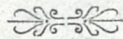
◆ „ბირჟ. ვედომ.“ სიტყვით, როსტოვში დანიშნულ გენერალ მეიერის ალაგ-ს ვაჭრების ობერ პოლიცემისტრის თანამდებობაზე დანიშნეს პოლ-

*) მართლაც ახირებულა! თუ კი აუარებელმა ხალხმა მოიყარა თავი საბრძლო გასრესილი მოხუცი რატომ კარდაიცვალა? დაილოცა უფალს სამართალი შენი!

***) თუ ახლად განსვენებულ ჯეკ ლონდონს ღაჟმ ჯერებთ, პირველყოფილი ადამიანები დადიოდნ ასე ერთად წყაღზე („გოდამაიხე“) თფილისის ხმოსნებმა ისე მოუხშირეს სიარულს ბულაჩაურში, რომ უნებლო ეჭვი შეგებაზე ადამიანს.

კოვნიკი კლიუგე. ახალი ობერ პოლიცმეისტერი კლიუგე ადგენს ახალ შტატს თავისი კანცელიარიისათვის, რომელიც იმყოფება... მოსკოვში. (კავკ. სლოვო).

◆ ბიჭიც ახეთი უნდა!*) ლილოს მერძვეთა ამხანაგობა მეოთხე წელიწადია არსებობს. საქმე თანდათან ჩამოქვეითდა... ამ ჟამად ამხანაგობა თითქმის დაუქმებულია. დარჩა მხოლოდ ერთი მოსამსახურე ბიჭი, რომლის მოვალეობას უქმად მყოფი ცხენების მოვლა შეადგენს. მოსამსახურე იღებს 15 მანეთს დღურათ. მაგრამ ეს შედარებით არაფერია ცხენების საკვებ ხარჯთან“. (მოსავალი).

განათლებული ჟანდარმი

„აკოშკაში მტრული ჟღის
თავი გამოუყოფია,
ახლანდელი მგზავნობა
ძნელი საქმეა სწორეთ...
ხოლომონ ზურგიელიძე.

მე, თუ ახლა დასაწყევლათ ვინმე გამოვიმეტე, ასე დავწყევლი:

— არამც ავცილებია რკინის გზით მოგზაურობა მეთქი. ის კი ვერ გავიგე თითონ მე ვინ დამწყევლა, მაგრამ ასე იყო, თუ ისე, ამ დღეებში ყარსისაკენ მომიწია მოგზაურობა.

ამისათვის წინდა-წინვე მივიღე საჭირო ზომები. ანდერძი დავწერე, აღსარება აღვიარე, ვეზიარე, ცოლ-შვილსა და მეგობარ ნათესავთ გამოვეთხოვე და თფილისის სადგურის მეორე კლასის დარბაზში შუადღის 3 საათიდან გიახელი. მართალია მატარებელი შუადღის 12 ნახევრამდე არ გადიოდა, მაგრამ ვისწრაფოდი ბილეთის ამღებთა რიგში ჩადგომას. „ქირშიგან გამოიცნობა მეგობარ ყოფა მოყვრისაო“ იტყვიან. ერთი ჩემი მეგობარი სადგურში გამომყვა, ბილეთის აღებას გიშველიო, რიგ რიგობით გაგჩერდეთ, როცა შენ დაიღლები ფეხზე დგობით

*) თვით საზოგადოებაზე არაფერს ვიტყვით, ვინაიდან ის თითქმის უკვე გაუქმებულია, ვიტყვით მხოლოდ იმას, რომ კიდევ კარგა ხანს გაუძლია.

მით მე გამოგეცვლებიო. წარმოიდგინეთ ჩვენთვის სხვებს მოესწროთ—კასის წინ კარგა გრძელი კული იყო, ასე რომ ჩემს მეგობარს ჩადგომა მე 18 ერგო.

წესიერების დამცველი აქვე დგას...

...ვაკვირდები ჩემს მეგობარს, მე 18 ადგილის ნაცვლად მე 26 უჭირავს... 10 წუთის შემდეგ ჩემი მეგობრის წინ უკვე 34 კაცი დგას... ყველა მგზავრი ვინც წინა რიგში დადგომა მოასწრო წინათ ჟინდარმს „გაეცნო“... ერთი პატარა ყმაწვილი, რომელსაც რკინის გზის მოსამსახურის ქული ხურავს, რიგს გარეშე ხან ერთის მაგიერათ იღებს ბილეთს, ხან მეორის. ჟანდარმიც მის შესახებ ეუბნებოდა: Пропустите ну... ვცადე მოვრიგებოდი ყმაწვილს:

— რამდენს მომცემ?

— ერთ მანეთს.

— მაგ ფასად ბებიაშენი აგიღებს. უკმეხად მეუბნება იგი. ხუთ მანეთ ნაკლებ არ ირჯება.

ღრო მიდის... ვატყობ რომ წაუსვლელი დავრჩები. გავბედე გაუბედავი. ჟანდარმს მივიმართე:

— ბატონო ჟანდარმო! თქვენ თვალწინ უწყობას სჩადიან, რიგს არ დაგიდევნენ, ბოლოს მოსულები წინ დგებიან, ერთი ვიღაც ლაწირაკი (შეიძლება ჯიბგირიცი) სხვების მაგიერათ რიგს გარეშე უკვე მიექსეჯერ იღებს ბილეთს.

— თქვენ ვინა ხართ?

— მე პრესის წარმომადგენელი ვაზლავართ.

— პრესის? სადა სდგას თქვენი პრესი?

— ?

(მე უცებ მომავიწყდა, რომ „პრესით“ თივას ჰკრავენ, თივას კი სამხედრო უწყება ხმარობს და თივის მოიჯარადრეებს ბილეთს რიგს გარეშე აძლევენ. ჟანდარმსაც სწორეთ მოიჯარადრე ვეგონე.

— უკაცრავათ, მე იმ პრესის წარმომადგენელი კი არა ვარ თივის „დასაპრესავათ“ რომ ხმარობენ, არამედ იმ პრესის წარმომადგენელი რომლითაც უსამართლობას „პრესავენ“, მე ვაზეთში ვმუშაობ.

— დოკუმენტი გაქვთ, მიჩვენეთ.

— ინებეთ...

— ახ უკაცრავათ, გვაპატიეთ, საერთო არეულობაა, მობრძანდით რიგს გარეშე, რატომ ამდენხანს არ მიჩვენეთ...

მხოლოდ ერთხელ გამომაღდა რედაქციის ბილეთი.

პლენი

(ვიხად ვკუთვნიხ)

ჯელეზო! თქვენი ცხვირ-პირი
იკურთხოს, ღვინით ნაბანი;
თქვენი საქმეა: მუშტ-კრივი,
და ქუჩა ქუჩა ქაქანი.

საქვეყნო საქმე იდვალს
ჩამოვეცალოთ ბარემა;
სიკოცხლის სხივი მოგვეფინოს
კეკელა ქალთა მთვარემა.

შამოკრბით... სამიკიტნოში
გულ-დაყრდნობილნი ტიკებზე.
კახურს შევფიცოთ, ხელდასმით
ულღაშსა ანაბზიკებზე...

ფული და უსაქმურობა!
აი, მიზანი ცხოვრების...
ვინ გაუმკლავდეს, მუშტებსა
ლაშქართა შეუპოვრების?

ბულვარის შტკენელ ონაგრებს,
არ უნდათ ბევრი მტკიცება;
„სმა ქაშა დიდათ შესარგი“,
მათ თვისკენ მიეწიწება.

მოწაფეებოც: აქა, იქ,
ჩვენ ჩგუფში ეწერებიან;
სკოლაში აღარ სწავლობენ,
წითელი ღვინით თრებიან.

უყვართ მუშტ-კრივი, ჩოჩქოლი,
თეატრში (ქანდარაზედა);
უღისცილინო ყვირილი,
(ინოდურების ხმაზედა).

მაშ, ჰა, ავავსოთ ჭიქები,
დავლიოთ ღვინო, ტიალი;
ჩვენთან დაფლოცოთ იგინიც,
ვით ჩვენი მცნების ტრფიალი.

ჯელეზო! თქვენი ცხვირ პირი
იკურთხოს, ღვინით ნაბანი;
მუშტ კრივი თქვენი საქმეა,
და ქუჩა ქუჩა ყაყანი.

ა.ო.კ.ო.ო.

ოპის მიმოხილვა

საერთაშორისო ოპი, რაც დღე მოდის უფრო
და უფრო ვითარდება. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო.

შას შემდეგ, რაც ჩვენ უკანასკნელი ჩვენი მი-
მოხილვა დავსწერეთ, (იხილე „ეშმაკის მათრახის“
ერთ-ერთი ნომერი), ბრძოლის ხაზი მხოლოდ აქა-
იქ შეიზნიქ-გამოიზნიქა, უმთავრეს მიმართულებით
გეზი თითქმის ერთი და იგივე დარჩა.

თუ მკითხველი აღადგენს გონებაში ჩვენი უკა-
ნასკნელი მიმოხილვის აზრს, (იხილი იგივე ნომერი
„ეშმაკის მათრახისა“), მისთვის ნათელი იქნება, რო-
გორის სისწორით ვიწინასწარმეტყველეთ ჩვენ ბო-
ლო ხანებში დაწყებული და განვითარებული აქ-
ტები.

კერძოთ რუმინის შესახებ ჩვენა ვსწერდით:

„რუმინია პატარა სახელმწიფოა. იგი
სძევს ღუნაის ნაპირებზე. ღუნაი კი დიდი
მდინარეა. ღუნაი შავ ზღვას ერთვის ნა-
პირთან ახლოს. დღეს რუმინია ნეიტრალ-
ლიტეტს იცავს, მაგრამ შეიძლება მან იგი
დაარღვიოს. უკანასკნელ შემთხვევაში იგი
ან ერთს ან მეორე მებრძოლ მხარეს მიე-
კედლება. ყოველ შემთხვევაში მომავალი
ნათლად დაგვანახებს ყოველივეს“.

აი ჩვენი მაშინდელი აზრი საუცხოვოდ და-
საბუთებული დღევანდელი სინამდვილით. რუმინია
მართლაც ჩაერია ომში და როგორც ჩვენ ვამბობ-
დით, მიემხრო ინგლის-საფრანგეთის კოალიციას.
თანახმად ჩვენი წინასწარმეტყველებისა, რუმინის
ლაშქარი შეიჭრა ტრანსილვანიაში და აიღო სიერ-
ცე. ცხადია, თუ მთელ ძალას აქეთ მიაპყრობდა
რუმინის მთავარი შტაბი, მაშინ ზურგი გაუმიშვლ-
დებოდა, ხოლო ზურგიით მას ბულგარია-ოსმალეთის
ჯარი ემუქრებოდა. მართალია თითონ ბულგარიას
თავისი ზურგი სარაილისკენ ჰქონდა მიშვერილი და
შოსალოდნელი იყო საფრთხე, მაგრამ სარაილის
ზურგს საბერძნეთი ემუქრებოდა.

მდინარე ღუნაი, როგორც მე აღვნიშნე, დიდი
მდინარეა. ამით ისარგებლა მტერმა და დობრუჯაში
იერიშით წამოვიდა. ბრმა უნდა ყოლილიყო მიმო-
ხილველი ოპისა, რომ ეგ ვერ შეენიშნა და რუმინ-
ელებმა მყისვე გაუგეს მტერს ვერაგობა. მაკენზენ-

მა აიღო ტურტუკაი, გაარღვია ფრონტი და აიძულა რუმინელთა ჯარი უკან დაეხია. ჩვენ დიდი ხნით წინ გამოვსთქვით ამაზე ჩვენი შეხედულება:

„თუ მტრის ჯარი დობრუჯაში შემოიჭრება, რუმინელი ან ჩრდილოეთით დაიხევენ და ღუნაის ამოეფარებიან, ან აღმოსავლეთით წავლენ. ყოველ შემთხვევაში ამას მომავალი დაგვანახებს“.

დაგვანახა კიდევაც. რუმინელებმა დაიხიეს ჩრდილო-აღმოსავლეთით და გამაგრდნ გადაღმა ჩერნოვოდ-კუსტენჯის რკინის გზისა, ღუნაის ნაპირთა ქობებში. შემოაღნიშნული ჩვენი მოსაზრება დაყრდნობილი იყო ამ მოსაზრებაზე: დამარცხებული ჯარი წინ ვერ წავა. მაშასადამე დასავლეთი მხარე უზრუნველყოფილია. სამხრეთით დობრუჯა შავი ზღვა აკრავს და დახევა ამ მხრივაც შეუძლებელია. ამიტომაც ჩვენ აღვნიშნეთ ჩრდილოეთის და აღმოსავლეთის შესაძლებლობა.

თუ არ მდინარე ღუნაი, რომელიც, არა ერთხელ აღმინიშნავს, დიდი მდინარეა, დობრუჯის აღებით რუმინთა არმიას ზურგი ერთობ გაუშინებლდებოდა. ამ მხრივ ღუნაი ერთგვარი საფარი იყო. ამას არც ერთი სამხედრო ავტორიტეტი არ უარყოფს. მიუხედავად ამისა გენერალმა მაკენზენმა გადალახა მდინარე და რუმინის ჯარს ზურგით დაეცა. ამავე დროს გენერალმა ფალკენჰაინმა გადმოლახა ბალკანეთის ალპები და მცირე ვალახიის ველში ჩამოეშვა.

ჩვენს უკანასკნელ მიმოხილვაში ჩვენა ვსწვრდით:

„მაკენზენი შეეცდება ღუნაი გადალახოს ჩერნოვოდთან. აგრეთვე ფალკენჰაინი გადმოლახავს კარპატებს ბუზეოს ველით და გამოვა გალაცში, სადაც მას შეუერთდება გენ. მაკენზენი“.

როგორც ხედავთ ჩვენი ნათქვამი თითქმის სიტყვა-სიტყვით აღსრულდა. ეს იმიტომ მთხდა ვერა, რომ დაკვირვებული სამხედრო მიმოხილველისათვის, რაიც სამწუხაროთ არც ისე ხშირი ხილია, უკვე აშკარაა ის ტრაფარეტი, რომელითაც გერმანელი ღენერლები მოქმედებენ. ისინი ჯერ წვევრებით შემოაუვლიან, შემდეგ ცენტრს გაარღვევენ და ასე მარადის. არავითარი შემოქმედებითი „რაზმახი“ მათ არ გააჩნიათ და ეიმეორებ სწორეთ ამაშია მათი უბედურება. ჩვენ ყოველთვის წინასწარ ვიცით სათბროგორ გამოილაშქრებენ ისინი.

ჯერი ბუქურეშტზე მიღვა, იგი პირველხარისხოვანი ციხეა. აქვს ქვის კედლები და შიგ ფორტები. რუმინის ჯარის წინაშე საკითხი დაისვა: დასტოვოს ციხე, თუ გამაგრდეს შიგ და იბრძოლოს. თუ გახსოვთ ჩვენი აზრი ამის შესახებ სწორეთ ისეთი იყო, როგორაც მოხდა. (იხილეთ „ეშმაკის მათრახი“) ჩვენ იმასაც კი ვუჩვენებდით თუ საით დაიხედა რუმინის ჯარი:

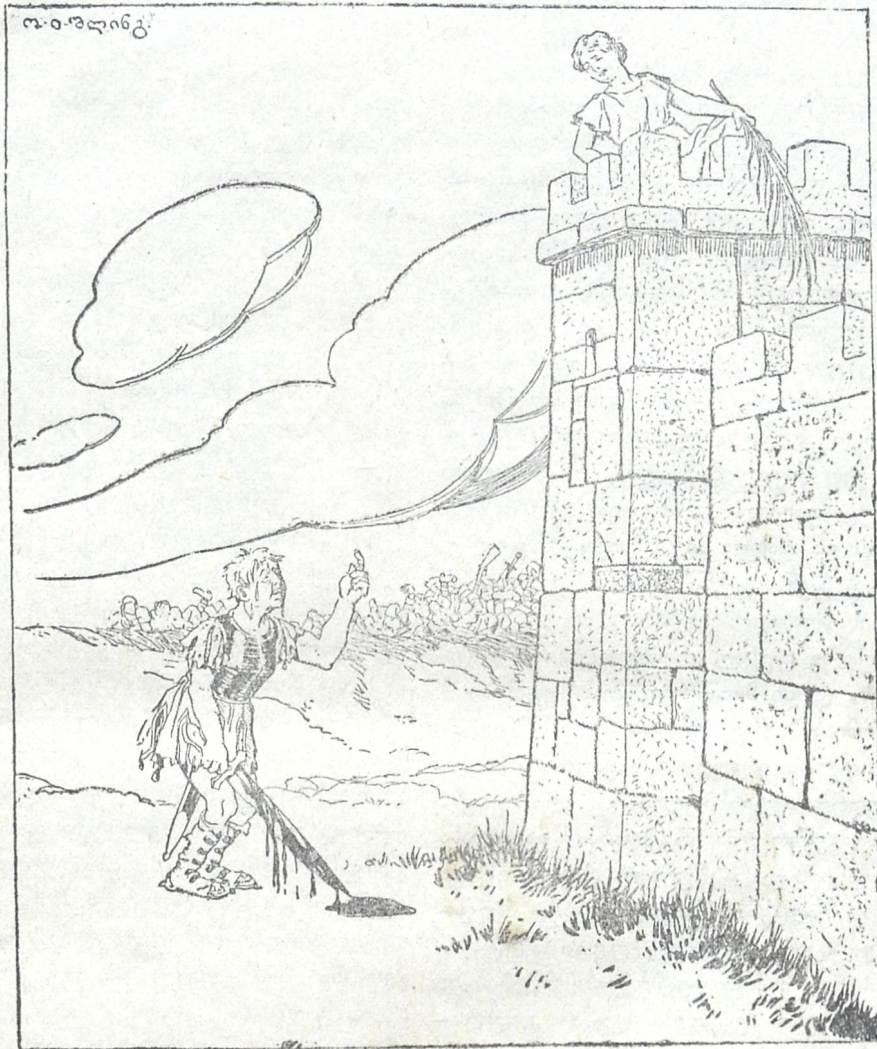
„თუ ქალაქს (იგულისხმება ბუქურეშტი) მტერი სამი მხრით (ჩრდილოეთ, დასავლეთით და სამხრეთით) გარემოცავს, მაშინ გარნიზონი ირჩევს აღმოსავლეთით უკუ ქცევას. მით უმეტეს, რომ აქეთ მიდის ბუქურეშტ-პლოეშტ-ბუზეოს რკინის გზა. ყოველ შემთხვევაში მომავალი ნათლად დაგვანახებს ყოველივეს“.

მართლაც გენ. იონესკოს ჯარმა აღნიშნული გზით დაიხია და პლოეშტი ბუზეოს რკინის გზის შუა რაიონში კიდევაც შეებრძოლა მოწინააღმდეგეს. რა მოხდება შემდეგში?

აი საკითხი, რომელიც ადევნებს ყველა სამხედრო მიმოხილველს და მათ შორის ჩვენც. როგორც ირკვევა საბერძნეთი ნილაბს იხდის. იგი ფარულად ომისათვის ემზადება და ახლო მომავალი გვიჩვენებს, თუ ვის მხარეზე დადგება. ჩვენის აზრით ორში ერთი აუცილებელია: საბერძნეთმა ან შეთანხმების კოალიციას უნდა დაუჭიროოს მხარი და მით გერმანია მოიმდუროს, ან პირიქით გერმანიას მიემხროს ღ ოთხთა შეთანხმება მოიმდუროს. მომავალი, იმედი გვაქვს, ნათელს მოჰფენს ამ ბუნდოვან საკითხს.

აშკარაა აქ მხოლოდ ერთი რამ: თუ საბერძნეთი ოთხთა კავშირს მიემხრო, მაშინ სარაილს ხელეები გაეხსნება, და მიუხედავად კუდი ამინდისა, იგი იერიშით მივა ბულგარიაზე. ხლოო თუ საბერძნეთმა გერმანიას მისცა მხარი, მაშინ გენ. სარაილის ზურგი გაშიშვლდება და დიდ საფრთხეში ჩავარდება. „აღდგომა და ხვალაო“ ამბობს ქართული ანდაზა. მომავალი ყოველივე საექვოს ფარდას ახდის და ნათელზე გამოიჭანს.

თუ გ. სარაილი გაარღვევს მაკედონიის ფრონტს და შეუერთდება რუმინის ჯარს, მაშინ დობრუჯის ლაშქარი მახეში მოემწყვდევს და იარაღს დაჰყრის. ეს აიძულებს საბერძნეთს მოკავშირეთა მოთხოვნით

ბრძოლის ღმერთი დაიქანცა
 ომისაგან დანაფლეთი...
 ბროლის კოშკში დაინახა
 მშვიდობის და ზავის ღმერთი.
 ხმა არ შესწევს...
 თითო იწვევს...
 ზავის ღმერთი ღალატს ხედავს
 და მშვიდობის მონატრული
 ძირს ჩამოსვლას ვერა ბედავს.

სახელმწიფო საბჭომ და სათ. თბ. რ. მთ. თ. მის ერთგვარი რეზოლუციები მიიღეს სამინისტროს რეფორმის შესახებ.

მინისტრი. ვანა შეიძლება წარმოდგენა, რომ ეს უთანასწორო წყვილი ასეთი თანხმობით გასწევდნ მუდღეობას?!

ლება დააკმაყოფილოს და მართველობა ვენიზელოსს გადასცეს. ამავე მიზნის მიღწევა შეიძლება, თუ კი რუმინიის არმია ბუზეოს მიდამოებში დაწყებულ იერიშებს განავითარებს, გერმანელთა ბრძოლის პირს გაარღვევს ბულგარიაში შეიჭრება და ზურგიდან მოწოლილ სარაილის ჯარს შეუერთდება. ჩვენ არა ვფარავთ, რომ ეს ძნელი, საალაღბედო (სარისკო) მანევრია, მაგრამ ურისკოთ გამარჯვება ძნელი საქმეა.

როგორც ამ ბოლო დროს გამოიჩინა და ჩვენთვის ეგ წინეთაც აშკარა იყო, რუმინიის ჯარის უკან დახევაში (არ ვიტყვიტ დამარცხებას) უმთავრესი დანაშაული ასკვიტს მიუძღვის. ჩვენის აზრით იმარჯვებს იგი, ვისაც მეტი ჯარი, უკეთესი ჯარი, და უკეთესი ტენიკა აქვს. ლოიდ ჯორჯი თითქმის ჩვენი აზრისა იყო, როცა არწმუნებდა ინგლისის მთავრობას: გავგზანოთ რუმინიაში ძლიერი არმია და მტერსაც დავამარცხებთო. მაგრამ ასკვიტი ფრთხილი კაცი გამოდგა და ძლიერი არმია რუმინიის დასახმარებლათ არ გამოგზავნა. როგორც ხედავთ, ჩვენი თქმისა არ იყოს, განვლილი ოპერაციის მსვლელობა რუმინიის ასპარეზზე შემთხვევით იყო ასეთი და არა ისეთი.

„ომის ჯაჭვი იქ გაწყდება, სადაც დაჰკრავს მისი ბედი ასპარეზი სულ ერთია

აღმოსავლეთ—დასავლეთი“-ო.

ჯერ კიდევ შარშან წინა სიტყვა ჩვენმა სახელოვანმა სტრატელმა „ნომოლოს ეძილეიგრუზ“-მა. და მართლაც რა მნიშვნელობა აქვს ამა თუ იმ თეატრს, ან ფრონტს? ფრონტი შეიძლება დღეს აქ იყოს, ხვალ იქ, საქმე ცოცხალი ძალაა. თუ აღნიშნულ თეატრში ბევრ ჯარს მოუყრი თავს, თუ მას კარგათ შეაიარაღებ და კარგ გზებსა და ხელმძღვანელებს მისცემ, მტერი დამარცხდება, ფრონტი გაირღვევა.

დღეს გარემოება გამოიცვალა. ინგლისში ასკვიტი დაეცა და ლოიდ ჯორჯი ჩაუდგა მხედრობას სათავეში. საფრანგეთმაც სამინისტროს რეორგანიზაცია მოახდინა, ხოლო ამასთან ერთად შესაძლებელია რუსეთშიაც გამოიკვალოს მინისტრი. ამიტომ უნდა ველოდეთ, რომ საბერძნეთში ინგლისი გადმოსხამს დიდძალ ჯარს და ხელში ჩაიგდებს სახელმწიფოს; ამით განთავისუფლდება სარაილის ზურგი. სარაილი დაცემა ბულგარიას და ამით გა-

ანთავისუფლებს რუმინიის ზურგს. რუმინელები მაშინ ზურგით ეკვეთებიან გერმანო-ბულგარელებს და უკუაქცევენ. ყოველ შემთხვევაში ეს მომავლის საქმეა და სწორეთ რომ ეს მომავალი აშკარათ დავგანახებებს რა მსვლელობას მიიღებს საქმის ვითარება.

მართალია, ახლა ინგლისიდან რუმინეთში დიდძალი ჯარის მაცვანა მძიმე საქმეა და შეიძლება მხოლოდ რუსეთის ტერიტორიით, მაგრამ იზადება საკითხი: რუსეთი ინგლისის მოკავშირეა, ორივე ერთად რუმინის, მაშ უმჯობესი არ არის დიდძალი არმია რუსეთმა გაგზავნოს რუმინიაში? ამ ორიენტაციის მომხრეა ინგლისის ყოფილი პრემიერი ასკვიტი და წინააღმდეგი ჩვენის აზრით არც ბონარლოუ იქნება. ამასაც მომავალი დავგანახებებს.

ჩვენი წერილი დამთავრებული იქნებოდა, რომ ერთი საკითხი არ გვედობებოდეს წინ. სახელდობრ: რა იქნება, რომ გენ. ფალკენჰაინის ჯარმა გადალახოს ფოკშანის ველი, გაიჭრას მოლდავიაში და ეგზანოს მდინარე სერეტს? ცხადია მაშინ ბუზეოსთან დაბანაკებულ რუმინიის ჯარს საფრთხე ორის მხრიდან დაატყდება: პირველ ყოვლისა ჩრდილოეთით ფალკენჰაინი, დასავლეთით დელმელზინგენი, ხოლო სამხრეთით მაკენზენი. აი ის რკინის რკალი რომელშიაც მოემწყვდევა რუმინელთა არმია და ჩვენის აზრით მაშინაც ერთად ერთი გზა დარჩება მას, სახელდობრ,—აღმოსავლეთი. სხვა ავტორიტეტები ამ შესაძლებლობას უარს ყოფენ. მათი აზრით ბრძოლის ბედი ბუზეოს ველზე გადასწყდება. ვნახოთ. მომავალი ყველაფერს ნათლათ დავგანახებებს.

მორიელი.

პირდაპირ სასაცილო ამბავი.

ზოგიერთი ამბავი, მე თუ მკითხავთ, სასაცილოა, ასე თუ ისე სასაცილოა, უკეთ ვსთქვათ ქვე არის და არც არის სასაცილო. ასეთ კატეგორიას ეკუთვნის მაგალითად ბ-ნი ქართლელის ღია წერილი ი. გედევანიშვილისადმი, რომელშიაც ბ-ნი ალ. წუწუნავას აღრესს ეკითხებოდა; აგრეთვე მხოლოდ სასაცილო იყო ბ-ნი გედევანიშვილის პასუხიც.

მაგრამ ამბავი გრიგოლ ჩარკვიანისა, მიხეილ გაჩეილადისა და გრიგოლ სვ. ჩარკვიანისა პირდაპირ სასაცილო ამბავია.

თუ კიდევ შერცხვენა სკირია, შევარცხენე მე ის კაცი, რომელიც იტყვის: ქართველ კაცს ალებ-მიცემობის ნიჭი არა აქვს და საქმის მოქანარკება არ შეუძლიაო. პირიქით, იმას რასაც ქართველი (უფრო კი ზესტაფონელი) კაცი მოიგონებს, იმას ასი წელიწადი რომ იჯდეს და იფიქროს სხვა, ვარემე ქართველისა, ვერავინ მოიგონებს.

აი თუ ეს ვერც არ არის დაუფლოთ ყური.

„გრიგოლ ჩარკვიანი“ აღამის დროიდან ცნობილია, როგორც ავტორი ქართულ (კელლის და ჯიბის) კალენდრებისა. მისი სახელი ისე შეთვისებული აქვს ამ საქმეს, რომ როცა კალენდარს და ინახავ უნებლიეთ გრიგოლ ჩარკვიანი გაახსენდება, ისე მ.გალითად, როცა „მელბომენას ტაძარს“ დაინახავ იოსებ იმედაშვილი მოგავიდება, ან სამგლოვიარო პროცესიის ღანახვაზე ა. ი. ხატისოვი.

ეს არც თუ გასაკვირია. კაცი ვგონებ ორი საში საუკუნეა ამ საქმეს მუშაობს, მართალია მას აღნიშნული დარგი დიდათ არ განუვითარებია, მაგრამ მისი სახელი მაინც მკიდროთ შეეხორცა ქართულ კალენდარს და წიგნის ბაზარზე ერთგვარი ღირებულება აქვს.

მიხეილ გაჩეილაძე (ნეტავ ის ვიცოდე გვარებს ვინ იგონებდა იმ „შორეულ წარსულში?“) „თაღვამისა და თაფლის“ არ იყოს, მაშინ არის კარგი ავტორი, როცა მის გვერდით „გრიგოლ ჩარკვიანის“ სახელიც აწერია. თუ გახსოვთ ბ-ნმა თაღვამმა ერთობ ურცხვით წაიტარაბანა:—მე და თაფლი ერთად ძლიერ გემრიელი ვართო! მაგრამ როცა თაფლმა ამხილა:—ჩემო კეთილო, შენ შენი გემო იკითხე, თორემ მე უშენოდაც გემოს ვერაფერ დამიწუნებსო, მაშინ თაღვამი დარცხვა და გაჩუმდა. (რომ არ გაჩუმებულიყო და ეთქვა რამე „დედა-ენაში“ უთუოდ იქნებოდა ჩაწერილი.)

ბ-ნი მიხეილ გაჩეილაძეც ასე ასაღებდა თავის „შემოქმედებით“ ნიქს გრიგოლ ჩარკვიანის გვერდით. ერთხელ თურმე გრიგოლ ჩარკვიანმა უარი უთხრა მიხეილ გაჩეილაძეს ამ მეზობლობაზე და საბრალო თაღვამი წუხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა.

და აი, სწორეთ აქ იჩინა იმის ნიქმა თავი, ვინაიდან ღმერთი არავის არა სჩავრავს და თავისს შეაჯერ ნიქს ყველას აძლევს. მართალია მიხეილ გაჩეილაძეს კალენდარის შედგენის ნიჭი არასაკადრისი მის-

ცა, მაგრამ სამაგიეროთ ვაქრობის მოქანარკების საქმეში გენიოსნობა უბოძა.

რა არის გრიგოლ ჩარკვიანი?

გრიგოლ ჩარკვიანი არის სახელი და გვარი. და თუ ეს ვერცა, მაშ შეიძლება სხვაც იყოს ქვეყანაზე „გრიგოლ ჩარკვიანი“. დამერწმუნებით, რომ ყველა გოგრაში არ დაიბადება ასეთი უცნაური აზრი და მე გადაქრით ვამბობ, რომ თვით ნამკვილი „გრიგოლ ჩარკვიანი“ ამას ვერ მოიფიქრებდა.

მიხეილ გაჩეილაძემ ქალაქ ქუთაისის შიაშურა და იქ იპოვა ის რასაც ეძებდა. კარგათ არ ვიცი რომელს ქუჩაზე, მაგრამ მაინც იპოვა „გრიგოლი“ და ისიც „ჩარკვიანი“. მართალია აღნიშნულ გრიგოლს კალენდრის შედგენა სიზმართაც არ მოსჩვენებია, მაგრამ კალენდარი უკვე შედგენილია მიხეილ გაჩეილაძის მიერ, საქირთა მხოლოდ ორი სიტყვა: „გრიგოლ ჩარკვიანი“. აი ეს სიტყვებიც ცოცხლად ჩამოიყვანა ქუთაისიდან და საქმე გაიჩარხა.

გამოვიდა კალენდარი, რომელსაც აწერია: შედგენილი გრიგოლ სე. ჩარკვიანს მიერო მოღიხლა და უმტკიცე მყიდველს, რომ ეს „გრიგოლ ჩარკვიანი“ სხვა გრიგოლია, რომ მისი შონაწილგობა მხოლოდ სახელისა და გვარის მოწერით განისაზღვრება, მეტით არაფრით.

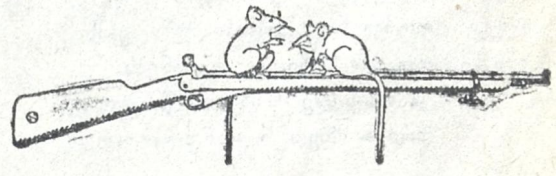
ნამდვილი „გრიგოლ ჩარკვიანი“ წერილს წერილზე სწერს, ხან ამას, ხან იმას ეკითხება, მაგრამ უკაცრავათ! დიხ, უკაცრავათ! დიდებული ნიქის წინაშე უძლურია მისი კალენდარული ავტორიტეტი.

ქართველი საზოგადოება?!... ეჰ, აბა რა საკადრისია ამ საგანზე ლაპარაკი. საზოგადოებას სადა სცხელა იმისათვის, თუ ქართულ კალენდრის ფრონტზე ასეთი შემადრუწუნებელი ამბავი ხდება.

სწორეთ ამით სარგებლობს ბ-ნი მიხეილ გაჩეილაძეც.

ნუ თუ ახლაც იტყვის ვინმე, რომ ეს პირდაპირ სასაცილო ამბავი არ არის?!

კოლო.

სიზღერა ქაველოვნისა

ვიცი, წუთი სოფელი
 წარმავალი, ფუქია.
 მეც მიზნათ დავისახე:
 გამოვიძლო კუქია.
 ტკბილათ ვმღერი, ვლიღინებ
 ბედის მადლიერია,
 მე იმას არ დავედებ,
 თუ ვინმე მშიერია.
 დე, ამოწყდეს სოფელი,
 მე ის რა მენალღება!
 თუ კი ამით მე ჩემი
 კუქი გამომიძღება.
 მოტირალთან მეც ვტირი
 წუთი სოფლის გმობითა,
 გასაქირს ვიზიარებ,
 მხოლოდ გარეგნობითა.
 ძმობა, ამხანაგობა,
 ენაზე მაკერია,
 გარეშეს ეგონება
 ვითომც მიყვარს ერია.
 ვიცი, წუთი სოფელი
 წარმავალი, ფუქია.
 მეც მიზნათ დავისახე:
 გამოვიძლო კუქია.

ეთერი.

მესტვირული

(ბალახანისათვის)

ცხრამეტ კაპეიკზედ ზევით
 არ ღირს წასვლა ერთი კაცის...
 ამ გვარად დაადასტურეს
 ბარგი რომ აღკრეს კასირს.
 სთქვეს და მისცეს იგი საქმე
 კონდუქტორებს კაბიანებს,
 რომელნიც „სდაჩის“ მიცენას
 თუ არ სთხოვე, აგვიანებს:
 მამრის სქესის სხვაგან წასვლით,
 დადგა მღდერი კონდუქტორათ

და ბილეთის გაყიდვაში
 ვერ იქცევა ყველა სწორათ.
 ბალახანიდან ბაქომდე
 რაღაც თორმეტი ვერსია
 და „სდაჩათ“ კაპიკის თხოვნა
 რა ზრდილობა და წესია?
 ყველას მიაქვსო არ ითქმის,
 ბილეთში ერთი აბაზი
 წინეთაც იყვენენ მართალნი
 ეხლაც ბევრია ლაშაზი*)
 თვალ მარგალიტი და ოქრო
 საკმაოდ არის სათქმელი...
 მაგრამ ქარი რომ არ ისმის
 რისთვის დამიქრეს სანთელი?
 აქ სიტყვას ძალას ვერ ვატან
 საქმეა სახიფათოო
 ყველა გმირს: ქალსაც და კაცსაც
 აზრი აქვს ერთობ ფართოო.
 ღია.

პროვინციის მოღვაწენი

გიორგი ფარნაოზის კი წიგნივაჟი.

20 ნოემბერს, დღითი კვირას, მათხოჯის სამ-
 რველო სკოლამ იდღესასწაულა 20 წლის იუბილე
 ცნობილი პედაგოგისა და საზოგადო მოღვაწის გი-
 ორგი ფარნაოზის ძე წიგნივაძისა, ანუ როგორც
 მეტ სახელად უწოდებენ „გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-
 ხანისა“.

ყოველკვირეულ ჟურნალში ძნელია სავესებით
 იმ ღვაწლის აღწუსება, რაიც საზოგადოების წინაშე
 მიუძღვის ჩვენს დაუვიწყარ გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-
 ხანს. იგი სწორეთ ისეთი ტიპია, რომლის შესახებაც
 ჩვენმა სახელოვანმა აღმზრდელმა სოლომონ ზურ-
 ვიელიძემ სთქვა:

„უჩიტელი იმას ჰქვია
 ვისაც უყვარს ჯობ-წყებულა...
 ბალანას თუ მიეფერე
 კარგი რამე კი გამუა“.

*) მართალი და ღამაზი. ე. ი. რომელიც სდაჩს
 იძლევიან.

გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-ხანი სოლომონის პრინციპებზეა აღზრდილი და მის სკოლაში ვერ ნახავთ მოწაფეს თავზე ბალანი ჰქონდეს ხელის მოსაკიდი. ყური აუცილებელი ორგანოა მოწაფეთათვის, თვით სოლომონმა სთქვა:

„ღმერთმა ყური რომ მოგვება
აშკარაა მისი ვალი:

გავიგონებთ წირვა-ლოცვას,
ცხვირით ვცნოხავთ, თვალით ვხედავთ“.

და მოწაფეთა ყურის განვითარებასაც დიდსა და დაუდგრომელ ყურადღებას აქცევს პატივცემული იუბილიარი. ყოველი ორგანოს ჯეროვანი განვითარება უპირველეს ყოვლისა ვარჯიშობაზეა დამოკიდებული და აი გიორგი ყარყუმ-მათხოჯ-ხანი ხშირად უწევრათავს თავის მოწაფეებს ამა თუ იმ ყურს, რომელიც უწინარეს მოხვედება ხელში და ამით ხელს უწყობს მათ (ყურების) ზრდა-განვითარებას.

ზოგ-ზოგი დარგი მისი მოღვაწეობისა სხვა ყურნალ-გაზრებებშიც იყო მოთავსებული. ერთი მათგანის რედაქტორი, ალ. ცერცვაძისა, სამართალშიაც მისცა მოღვაწეობის გაზვიადებისათვის, ეგზომ მორცხვია იგი ქებისა წილ. სასამართლომ, რამდენათაც ვიცით არ შეიწყნარა მისი მორცხობა.

20 ნოემბრის დღესასწაულს მრავალი ხალხი და წარჩინებული საზოგადოება დაესწრო. არა ერთი და ორი ღირსშესანიშნავი სიტყვა წარმოითქვა.

საუცხოვო და მატად მოხდენილი სიტყვა წარმოსთქვა „ხონი“-ს წვრილი კრედიტის გამგეობის სახელით—მასიკო ქელიძემ; ინსტრუქტორიის სახელით—კოწია კაკაბაძემ; პირველ უმაღლესს დაწყებითი სასწ. მასწავლებლის სახელით—ანდრო ბახტაძემ; სამრევლო სკოლის მასწავლებელთა სახელით—ალექსანდრე მაჭარაძემ; ხონის და მათხოჯის მეეტლეთა სახელით—ათანასე ბარბაქაძემ; ეროვნული მუშის სახელით—აკაკი მეტუკემ; ხონის საფაო გიმნაზიის ეროვნულ მოღვაწეთა სახელით—ვადაქკორიამ; ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგ. „ბორჩალო“-ს მახრის სახალხო მასწავლებელთა სახელით—ლავერენტი ძიძიგურმა („განათლების“ ნგოსანია) მანვე მიუძღვნა იუბილიარს შესანიშნავი ლექსი „თავიული“ რომელმაც დაუსრულებელი ტაშის ცემა გამოიწვია...

აი ის ლექსიცი:

„თ ა ი გ უ ლ ი“.

ქოცოს სპირტები მოვპარე,
მასიკოს—შაბიამანი,

სპირტების ვედრა—ვასოსა
მოსკოვში გადასატანი;

რომ არ წაგმწარდეს... და გახდე
მით მონაწიე სუფრისა;
„გორდაძე“-ს ხონელ „სამება“-ს
ქორიკანობა, ძვირები,
ანდროს-კი „ჯანგელდულობა“
და ნიკოს შავი ვირები;
ფულების გადასაქმება
„ვარლამ ძიძიგურს“ ცბიერსა,—
„მეგობრის“ ყვითელ პრესაში
არ ახალგაზრდას,—ხნიერსა;
და... ჰა, მოგიძღვენ, მიირთვი...
შაირათ ჩანაპურები;
თუ რომ გემწაროს, არ შეკრთე!..
არ ჩამოჰყარო ყურები!..

ი. გოლგოთფილი.

„ოჯახური სალაო“

სტენა I მოქმედებათ

(დასასრული*)

იგინივე და ავთანდილი

ავთანდილი. (კარს გააღებს და რა შეჭხედავს სტენას თითონაც ეცნება) Что сь Вами, господа, что за хохотъ?! ძალაუნებურად მეც მიხდება სიცილი. (იგინის).

ყველანი. (მხიარულად) ავთანდილს ვახლავართ, ავთანდილს, (ავთანდილი დიდის მოწიწებით ჩამოუვლის ეგვლას, ჯერ ქაღებს ჩამოართმევს ხელს და შერე კაცებს).

ვანიჩკა. Ну, удивительный же экземпляръ, Автандиль Йордановичъ, Вашъ Кириль!

ვახო. არა, რაც მოადგება პირზედ როშავს დანგრეული წისკვილივით!

კოწია. არა, არა ვგ რომ არა გვყავდეს ჩვენი ლიონი გროშად არ ელარება.

სოლომონი. (ფარბაისღურად) ბატონებო, უწინ ყველა შეძლებულ თავადიშვილს თითო მასხარა ჰყავდა სასახლეში და ჩვენ ამდენ ხალხს რომ ერთი გვყავდეს რა ვასაკვირალია. მაგას ჩვენგან ბოძებული კონსტიტუცია აქვს და ვგეტ შესაფერისად ხმარობს. (კირილეს) მხოლოდ ცოტა ქალებთან ხელის ფათური გიყვარს, კირილე, და ეცადე, რომ ნაღმს არ წააწყდე, თორემ აფეთქდები. (ეგუქანს იცინიან).

კირილე. მაშ რა ვქნათ, ბატონო სოლომონ, მაშ რითი მოვკლათ ამდენი დრო! ან კარტი უნდა ვითამაშოთ, ან ვიქეიფოთ და ღვინო ვსვათ, ან და კიდევ ვიხუმროთ. აბა ერთი თქვენ მიბძანეთ სხვა რა არის ამ ქვეყნად საინტერესო, თუ არ ქეიფი და ხუმრობა?

სოლომონი. შენ იცი, ჩემო კირილე. მე მხოლოდ იმისი შეზინან, რომ მსუნაგი კატასავით შკაფში არავენ გამოგამწყვდიოს.

დარეჯანი. დაანებეთ თავი, ბატონო სოლომონ, მაგ გადარეულს. ამაოა მგლის თავზე სახარების კითხვა. (ეგუქანს სტუმრებს) გთხოვთ გაბძანდეთ, ბატონებო, მეორე ოთახში და იქ მოილხინოთ. ნება მიბოძეთ მე აქ ვახშამი გავიმზადოთ.

ეგუქანი. დიდი სიამოვნებით, СЪ УДОВОЛСТВИЕМЪ. (ეგუქანი გადის. დარეჯანი სტუმრებს მიუძღვის წინ და გვჯეჯეს მეორე ოთახში. ვასილა და ალათია სუფრასს ჰქვიათ).

ვასილა. (ალათიას) იმე, რაღა დაგიჭინია, ბოშო, ხარხა! მომაწოდე მაგ საინები. პატარა ხელი გაანძრიე, თვარა გათენდა ესაა.

ალათია. (მარცხვად) კი, ჩემო ძამია. რაც შემიძლია მოგეხმარები.

ვასილა ხო და ასტე ქენი. შენ შეგიძლიან რაცხა შესაძლებია, აბა ვის! ავი ძამიას ქე დაანებე თავი. ძალიან საჭიროა ახლა რომე შენც ჩემი დაიე იყვე. ნახევარი დღეინი ქე მყავს სახლში ჩაპწკაიული და იგიც მყყოფა, იგენის ჯავრმა გადააშვლია ხელზე ტყავი, თვარე მე სხვისას რა მინდა მოსამსახურეთ!

ალათია. (მოკრძალებით) უი, ბეჩა, ვასილა რაღა გეკადრება!

ვასილა. ნუ იბუწები გლახათ. რა მეკადრება,

ბოშო, რა!

ალათია. რა და გლახა ლაპარაკი-

ვასილა. რაღა, მანდამინც, დაძმობა გინდა შემოგფიცო? შენ, ჩემო ალათია, სხვაფერაც დაგემოყვრება კაცი.

ალათია. რაღა სხვაფერ?

ვასილა. რაღა და ვაგიკეთებ პორუქს და ქე წაგაცუნტულებ სახლში.

ალათია. აკი დაი აღარ მინდაო!

ვასილა. რას ბრახუნობ, ბოშო, დაი კი არა ცოლათ წაგიყვან, ცოლათ.

ალათია. (შეკრთება) დედაია, ჩემი სიკვდილი!

ვასილა. ხო, ძალიან შებზრიალდი თვარა დამიწუნებ.

დარეჯანი. (ვასილას) აბა, ვასილა, ჩქარა, დატრიალდი, აი მეც მოგეხმარები.

ვასილა. ბატონო, დაერბივარ რაც შევიძლია და მანდამინც ჩაღხივით ვერ ვიბრუნებ.

დარეჯანი. (სტოლს აწეოს). აბა, ვასილა, ღვინოები შემოიტანე ჩქარა! (ალათიას) შენ კუნხაში დაჯექ და უყურე ის გოჭინდაური არ დაიწვას, თორემ ცოცხალი ვერ მომრჩები. (ვასილა და ალათია გადის).

კირილე. (შემოდის და დარეჯანს საარშოყოდ მხარულად სჯეს დაჯეჯეს) ყოჩაღ დარეჯან მე და ჩემმა დემერტმა! აი შენისთანა ცოლი უნდა ინატროს კაცმა. (სჯეს მოჭხევეს).

დარეჯანი. (შეუბღვეს) რას სჩადი, შე სულელი, აეთანდილმა არ დაგვინახოს.

კირილე. დაგვინახოს მერე რა? მე ამ შემთხვევაში კომუნისტი ვარ, ჩემო დარეჯან. შენი ყველაფერი ჩემია და ჩემი კი შენი. (იტანის) ხა, ხა, ხა, ხა! დიდებული ნათქვამია. შენი ყველაფერი ჩემია. რასაკვირველია რომ ჩემია. (ჰკრინის)

დარეჯანი. (სეღიდან გაუსხლტება) კირილე, სირცხვილია არავენ დაგვინახოს.

ვასილა. (გამოდის და საჩქაროდ აწეოს ღვინოებს სტოლზე. კირილეზე ეჭვს აიღებს და ჩაილაპარაკებს) ეს კირილე ნამდვილათ მარცხს იზამს, ისტე ეწეება ამ ჩემ ქალბატონს!

დარეჯანი. დააწყე, ვასილა ბოძოლები და ყური მარჯვეთ გქონდეს. რომ დაგიძახო, არ დაიგვიანო.

ვასილა. კი ბატონო! (ჩაილაპარაკებს და გადის)

ყური შენ გქონდეს მარჯვეთ, რომ ბატონმა არ შემოგისწროს, თვარა მე მარჯვეთ ვარ. (გადის).

კირილე. დარო, შენ გენაცვალე! (ხელს წასტანს დარეჯანს, დარეჯანი გაუსხდტება. ამ დროს შემოდის ავთანდილი. ავთანდილი ამ სურათს თვალს მოჰკრაჲს, მაგრამ კარგად ვერ გაარჩევს, ძლიან კი დაეჭვდეა.)

ავთანდილი. (დარეჯანს) რით ვერ გააწყვე აქამდის სტოლი!

დარეჯანი. (თავჩადუნული დარცხვებით) აი, უკვე მზათ არის, ეხლა სტუმრებს დაუძახებ და მოვილხინოთ. (გადის).

კირილე. (უნდა უხერხულ მდგამარეობიდან გამოვიდეს) დიახ, დიახ, დაუძახოთ. (შიდის დაბნეულათ).

დარეჯანი. მობრძანდით, ბატონებო, სტოლი გაშლილია. (შემოდის სტუმრები დიდის პატივის და თავაზის შემდეგ დასხდებიან. დარეჯანი არა ჯდება).

ყველანი. (დარეჯანს) არ შეიძლება, დაბძანდით, **просим!** (დარეჯანი ჯდება. კირილე იმდენს ასეჩხებს, რომ დარეჯანს გვერდში მოუკდება. ავთანდილს ეს სურათი არ მოსწონს, მაგრამ სტუმრებთან თავს იკავებს).

განიჩა. აბა, ბატონებო, ტოლუმბაში ავირჩიოთ.

ყველანი (ყვირიან) სოლომონ პეტროვიჩი, სოლომონ პეტროვიჩი!

სოლომონი. ვემორჩილები, ბატონებო, თქვენს სურვილს და ვკისრულობ ამ ფრიად საძნელო საქმეს. აბა, ბატონებო, აიღეთ ქიქები. (აიღებს ქიქს) ბატონებო! ქვეყნად არსებობს ერთი ჯურის ნაზი და მომხიბლელი ფრინველი, ეგრეთ წოდებული ყვავე.. თფუ, დასწყევლოს ღმერთმა, ყვავე კი არა, ბატონებო, ბუღბუღი. დიდია მისი თვალწარმტაცი სილამაზე, მისი ეშხიანი და დამათრობელი ხმა, რომელსაც მსმენელი შორს, შორს, სადღაც ორთქლის სამეფოში მიჰყავს. დიახ ასეთია დღევანდელი ჩვენი დიასახლისი სილამაზის და სიმღერის მხრავ. ბატონებო, ამ საუცხოვო ადამიანს თან ახლავს კიდევ ერთი შესანიშნავი თვისება. მოგვხსენებთ, ბატონებო, გაანჩხლებული და წიწილებისათვის თავდადებული კრუხი. დიახ კრუხი, ქათმის კრუხი, რომელიც განუსაზღვრელი სიყვარულით თავს ევლება და ზრუნავს თავის წიწილებისათვის. ის არ ჰზოგავს თავის საკუთარ სიცოცხლესაც კი, ოღონდ

მისმა წიწილებმა ისიამოვნოს და იკეთილდღეოს. ის დიდის გაათურებით ეკვეთება სამტროთ მოსულ ქორს, ან მიმინოს და სამკედრო სასიცოცხლო ომში ებმება, რათა უზრუნველ ჰყოს თავისი წიწილები. აი, სწორედ ასეთ კრუხს მომაგონებს ჩვენი დღევანდელი დიასახლისი ქალობატონი დარეჯანი, რომელიც დიდს ზრუნვას და პატივისცემას იჩენს ჩვენდამი. მაშ გაუმარჯოს ლამაზ ბუღბუღს და გაათურებულ კრუხს, რომელიცა რომა... ესე იგი ჩვენ ხაზაიკა დარეჯანს. აბა, ბატონებო, მრავალ ჟამიერ.

ყველანი. ურაა, ურაა, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! (ყველანი სვაშენ სადღეგრძელას და შემდეგ მღერაინ).

დარეჯანი. Очнь благодарю господинъ толубашъ.

სოლომონი. აბა, ბატონებო, თითო ქიქაც. ამ მეორე სასმისით მე მსურს ვადღეგრძელო ის გრძელ ყანწებიანი და ოქროს ბიბილოიანი მამალი, რომელიც ღირსეულად იცავს თავის მეუღლე კრუხს ყოველივე მტაცებელი ფრინველების თავდასხმისაგან. გაუმარჯოს კრუხთან ერთად იმ გრძელ კუდიან მამალსაც და ვთხოვ სამას სამოცდა სამ წმინდა გიორგის, რომ მრავალ წელს ეცოცხლოთ ბედნიერათ. გაუმარჯოს, ბატონებო, დარეჯანთან ერთად ჩვენს უხვ მასპინძელ ბ. ავთანდილ იორდანიის!

ყველანი. ურაა, ურაა, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს! (ქიქებს სცლიან დიდი ხმურაბა და სიდიდი. დაიხანს მღერაინ).

ავთანდილი. ბატონო ტოლუმბაშო, მადლობას მოგახსენებთ სადღეგრძელოსათვის, მაგრამ ეს კრუხ მამალთან შედარება ვერაფერი ანალოგიაა, თქვენმა მზემ!

კირილე. კარგია, კარგი. ნეტა მე ვიყო ის მამალი, რომ გემოზე, ჩამოუქროლო ხოლმე დარია ქაიხოსროვნას.

ავთანდილი. (სიბრაზისგან გაყვითლდება) Прошу языкъ держать за зубами!

ყველანი. (ავთანდილს) Ничего, ничего, Автъя, იყბედოს მაგის ლაპარაკს რა ყურს უგდებ, ხომ რეი ხუმრობს.

ავთანდილი. ხუმრობა მეც ვიცი, მაგრამ ასეთი უზრდელი კი არა!

ყველანი. Ничего, Автюша, шутить, шутить!

სოლომონი. (იღებს ყანწს) აბა, ბატონებო, ერთი მომისმინეთ. (ამ დროს შემოდის ვასილას, და შემოაქვს დეპეშა, რომელსაც გადასცემს სოლომონს. სოლომონი რა წააკითხავს დეპეშას აღტაცებით და სიხარულით წამოფარდება ზეზე). მოგილოცავთ, ბატონებო, მოგილოცავთ! გუბერნატორს დაუმტკიცებია ჩვენ მიერ წარდგენილი კლუბის წესდება!

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს გუბერნატორს!

სოლომონი. (სიხარულით აღტაცებული) ბატონებო ეხლა კი შეგვიძლიან კლუბის საშუალებით თავისუფლად შევიკრიბოთ და სიამოვნებაში დავლოთ ჩვენი მოკლე დღეები. მოგეხსენებათ თუ რა ძნელია, ბატონებო, უსაქმობა. თუ რა სატანჯველს განვიცდიდით, მით რომ არ მოგვეპოვებოდა არავითარი გასართობი, რომ ეს უზომო დრო მოგვეკლა რითიმე. ეხლა კი, ბატონებო, შეგვიძლიან სულ მხიარულებაში გავატაროთ დრო. ბაქარა, ფრაპი, ვინტი, პრეტერანსი, ნარდი, ბილიარდი, ცეკვა, სიმღერა... ღმერთო ჩემო, რა ბედნიერებაა, ურაა!

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს გუბერნატორს, გაუმარჯოს კლუბს!

სოლომონი. აბა, ბატონებო, გაივსეთ ჭიქები. მაშ ეს ღმერთმა გაუმარჯოს ჩვენს შეერთებას, ჩვენს შეჯგუფებას, ჩვენს შეყრას, ჩვენს შეკოწიწებას, ჩვენს შეკავშირებას, ჩვენს წრეს ჩვენს მოხაზულობას, ჩვენს მოფარგულობას, ჩვენს ლხინს, ჩვენს ქეიფს... ჩვენს ყველაფერს... ჩვენს... ჩვენს... ალავერდი შენთან კირილე.

ყველანი. ურაა, ურაა! გაუმარჯოს ჩვენს ყველაფერს!

კირილე. იახშილო! (სვამს. ყველანი რიგრიგით სვამენ, მღერაან და იცინიან).

სოლომონი. დარია ქაიხოსროვანი! აბა ჩქარა გიტარა და ლექური გავაჩალოთ. (დარეჯანი შიშობუნებებს გიტარას და გადასცემს ნინოს. ნინო უკრავს გიტარას. კირილე ძალიან შესურებული ღვინით წამოფარდება და ჩამოუგლის. გამოათხვას საცეკვაოთ დარეჯანს. დიდი ტაში და ხმაურობაა. კირილეს თამაშობაში უფრო ეკადებს ღვინო და რა გაათავებს თამაშს თავდა-

გაწეებამდე მისული დარეჯანს საკონულად ხელს შოკხვევს). გაუმარჯოს შენს მოხაზულობას!

ყველანი. ე, ე, рукамъ воли не давай!

ავთანდილი. (წამოფარდება, დააფლებს ბოთლს ხელს და ესვრის კირილეს. რადგან ბოთლი ასცდება ვთანდაღა ხელ-დასკელ შაფარდება კირილეს. ყველანი წამოტყვივდებიან, ავთანდილი ყვირის) Мерзавецъ, негодяй!

ქალბი. (ყვირან) გვიშველეთ, გვიშველეთ!

სოლომონი. ბატონებო, ეს რა საკადრისია!

კირილე (იწვევს) გამიშვით, გამიშვით! (საერთო არეუ დარეჯანს. სტუმრების გოგო-ბიჭები, რომლებიც სამსახურელოში უნდადენ ბატონებს, ისინიც გამოცვივან. ვასილას ხელის ჩოთქი შემოაქვს).

ვასილა. (შემოფარდება და დაარტყამს კირილეს ჩოთქს) აგიც შენ, შე უპურმარილო, შენა! არა, რომ დაფარფატებ მამალი ინდოურივით ამ ქალებს, რავე კურო მოზერობა ხომ არა გგონია შენ!

კირილე. (იწვევს ვასილას) გამიშვით, გამიშვით! სულ ლუკმა-ლუკმა ვაქცევ მაგ ნადირს მაგას!

ვასილა. (იწვევს) რას მიზამ, შე გლახის ქირო, შენა. არ წამეწიო, თვარა გავთხრემ შვაზე შე ჩიყვიანო შენა! (საერთო ჩოქოლი და ლდი ხმაურობას).

მოგია

ფ ა რ დ ა

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის. უოველ-გვირეული იუმორისტული გამოცემა

„ეშმაკის მათრახი“

ქურონალის ფასი: 12 თვით 7 მ. —
6 „ 4 „ —
3 „ 2 „ —
1 „ — 70 კ.

ადრები: Тифлисъ, С. Р. Таварткиладзе, Ольгинская 6, почт. ящикъ № 96 (ეშმაკის მათრახისათვის).